

Szent Erzsébet

Árpád-házi Szent Erzsébet 1207. július 7-én született Sárospatakon. Szülei II. András királyunk és merániai Gertrúd voltak. Életének első négy évében a magyar királyi udvarban nevelkedett, majd eljegyezték Tübingia leendő grófjával, Lajossal. A kis menyasszony fényes kísérettel és nagy kincstárnyi hozománnyal érkezett a wartburgi várba. Német környezetben akarták nevelni, hogy jól elsajátíthassa új hazájának minden szokását.

A gyermek Erzsébet jósága és kedvessége hamarosan megnyerte a vár népét. A nála hét évvel idősebb Lajos kezdettől fogva szívből szerette. Leendő anyósa, Zsófia asszony ellenben egyre növekvő rosszallással figyelte. Nemcsak apró, túlzásnak minősített vallási gyakorlatai zavarták (Erzsébet például ismételten megszakította játékait, hogy, mint mondta, „Istent szeresse”), hanem az is, hogy teljes természetességgel magával egyenrangú társnak tekintette a legegyszerűbb gyermekeket is. Mindezeket túl pedig nem volt hajlandó alkalmazkodni az udvari élet előírt formáihoz, magyaros temperamentuma és szenvedélye abban is megnyilvánult, hogy minden körtáncnál jobban szerette a vad lovaglást. Lajos vette védelmébe, és aránylag korai házassággal – Erzsébet tizennégy éves volt – szilárdította meg helyzetét a várban.

Boldogságuk teljes volt, a feljegyzések szerint Erzsébet férjét hazavárva messzire elébe lovagolt, és csókokkal, viharos örömmel üdvözölték egymást. A szent életű asszony legbensőbb titka és egyik legvonzóbb tulajdonsága, hogy tökéletes összhangot tudott teremteni az Isten és a férje iránti szeretet között.

Lajos tizennyolc évesen korában, apja halála után átvette a hatalmat Tübingiában. Erzsébet a vár alatt nagy házat építtetett, befogadta a zarándokokat és koldusokat, és ápolta a betegeket. Az udvar rosszallása ellenére Lajos támogatta felesége jótékony cselekedeteit.

Hat év boldog házasság után Erzsébet özvegy lett. Férje halála után gyermekeivel együtt el kellett hagynia a várat. Sokat nélkülözött, gúnyolták, elkergették, de béketűrőssel viselte a megaláztatásokat. Városról városra járt, ahol szükség volt segítségére, dolgozott, ápolta a betegeket, megvarrta ruháikat. Később Marburgba költözött, és belépett a ferences rendbe. Javait és élete hátralévő esztendeit a betegek és rászorulóknak gondozásának szentelte. 1228 nagypéntekén néhány ferences barát jelenlétében lemondott a világi javokról;

kórház építésébe kezdett, ahová befogadta a földönfutókat, betegeket, és ő maga gondozta őket.

1231-ben november 16-áról 17-ére virradó éjszaka halt meg Marburgban. Huszonnégy éves volt.

Három és fél esztendővel később, 1235. május 26-án, pünkösdkor IX. Gergely pápa iktatta a szentek sorába Erzsébetet. Sírhelye fölött, tiszteletére szentelték a marburgi székesegyházat. Emléknapját a római naptár november 17-ére tette, hazánkban november 19-én ünnepeljük.

Kultusza a 13. századtól kezdve szinte egész Európában elterjedt. A feleségek, a fiatal anyák, a ferences harmadrend és a szolgáló szeretet védőszentje.

Rózsacsoda

Az Erzsébethez fűződő egyik legismertebb történet az úgynevezett rózsacsoda. Egy alkalommal kötényében kenyeret vitt a szegényeknek. Férje megállította, megkérdezte, mit visz benne. Erzsébet azt felelte, hogy rózsát, s amikor megmutatta kötényét, valóban rózsák voltak benne. E történet alapján az ábrázolásokon a rózsák váltak Szent Erzsébet legfőbb ikonográfiai attribútumává. Egy másik legenda szerint Erzsébet egyszer férje ágyába fektetett egy leprás koldust. Hazatérő férje a szobába rontva a megfeszített Krisztust találta az ágyban, és ekkor értette meg felesége „esztelen” szeretetét.

Emlékezete Magyarországon és a világban

1. Az egyik legismertebb, az ő tiszteletére szentelt székesegyház a kassai Szent Erzsébet-dóm.
2. Több országban található róla elnevezett kórházak, egészségügyi intézmények. Hazánkban és Tatán és Jászberényben.
3. A bogotai székesegyház az ő tiszteletére van szentelve.
4. Párizsban a Paroisse Elisabeth-templom viseli a nevét.
5. 1932-ben róla nevezték el Pestszenterzsébetet, a mai Budapest XX. kerületét

6. Budapesten a VII. kerületben 1931-ben Szent Erzsébet halálának 700. évfordulóján a Szegényház teret, amelyen egy, a tiszteletére emelt templom áll, a szent legendája nyomán átnevezték **Rózsák terére**.
7. Rómában 2000-ben aranyérmes lett Márk Gergely rózsanemesítő **Árpád-házi Szent Erzsébet emléke** nevű park-, illetve futórózsája.
8. 2021-ben Zsuffa Tünde író és Szikora Róbert zeneszerző a szent életéről szóló musicalt jelentettek be „Az Ég tartja a Földet – Erzsébet a szerelem szentje” címmel.

(Forrás: 777)

Advent

Az egyházi év az **advent**tel kezdődik, amely **eljövetelt** jelent. Az **adventus Domini** szókapcsolat egyszerűsödött le, amelynek az eredeti jelentése: **az Úr eljövetele**. A karácsony előtti várakozásra utal, mely a Megváltó születésében az Úr eljövetelében csúcsosodik ki.

Hogyan alakult ki az adventi időszak?

Kezdetben január 6-ához kötődött, az egyház első évszázadaiban még ezt a napot helyezték előtérbe, ami ma Vízkereszt a római katolikus egyházban. Ezt előzte meg egy háromhetes felkészülési idő. Az 5. században vette át a helyét a december 25-i karácsony, amelyet megelőzött egy hathetes, nagyjából 40 napos böjt, mint ahogy húsvét előtt is van. Ezt váltotta fel később a négyhetes forma. A görögkatolikusok mind a mai napig ezt a 40 napos készületet tartják, mely november 15-ével kezdődik.

Az advent felépítése

A római katolikus advent idejét a karácsonyt megelőző négy vasárnap (és a Szentestéig esetlegesen fennmaradó napok) határozza meg, így legkorábban november 27-én kezdődhet. A négy adventi hetet a vasárnapok vezetik be, így az utolsó lehet rövidebb vagy hosszabb. 2024-ben például az utolsó csak három napig tartott, és máris elérkeztünk Szentestéhez.

Liturgia

Az adventi időszak liturgiája két részre oszlik. Az első – függetlenül attól, hogy mikor kezdődött az advent – december 16-ig tart. Ebben a periódusban a szentmisében felolvasott szentírási szakaszok Jézus második eljövételére utalnak, azaz a parúsiára. Ilyen szempontból mondhatjuk, hogy állandó várakozásban, adventben élünk, mert várjuk dicsőséges eljövetelét Jézusnak.

December 17-től pedig Jézus első eljövételét, a betlehemi születést idézik a szentmisében felolvasott olvasmányok, evangéliumok. Az advent liturgikus színe a viola, vagyis a lila. A lila kifejezi a bűnbánatot, a böjtöt és a várakozást is. Az oltárokat kevésbé díszítjük advent idején, és az orgona szerepe is visszafogottabb, csak az énekek kísérésére korlátozódik.

Korábban advent böjti időszak volt. 1956-ig például december 24-én karácsony vigíliáján szigorú böjti napot tartottak. Külön püspöki engedély kellett, hogyha valaki adventben akart esküvőt tartani. Most már advent nem böjti időszak, de az elcsendesedés, a bűnbánat időszaka. Jó elvégezni a szentgyónásunkat, így készülve karácsony ünnepére, illetve lehetőség szerint kevesebbet tévézünk, netezünk, és több időt fordítunk az imádságra.

Az adventi koszorú

A várakozás szinte elengedhetetlen kelléke az adventi koszorú. Ennek a hagyománya szűk 200 évre nyúlik vissza és egy német evangélikus lelkészhez fűződik. Johann Hinrich Wichern 24 gyertyát helyezett el az imatermében, és advent első vasárnapjától kezdve naponta eggyel többet gyújtott meg rajta. A lelkész a gyertyákat egy szekérkerékre helyezte. A történet szerint 20 pirosat és 4 fehéret, és a falakat díszítette fenyőágakkal. Ennek elterjedtebb formája lett a négy gyertyás, fenyőágakkal díszített koszorú, amelyen csak hetente gyújtunk meg egy újabb gyertyát.

A színek jelentése

A templomban azt látjuk, hogy a gyertyák vagy az alattuk levő szalagok közül három lila, egy pedig rózsaszín. A liláról már beszéltünk, a rózsaszín pedig az öröm vasárnapját jelzi. Ez advent harmadik vasárnapja, melyet latinul *Gaudete vasárnapnak* is hívunk. A nevét a mise kezdő énekének első sorából kapta, mely latinul így hangzik: „*Örvendjete mindig az Úrban!*”. Azt az örömet fejezi ki, hogy nagyon közel van már karácsony, Urunk születésének ünnepe. Ebből az alkalomból a pap misézhet rózsaszín miseruhában is. Ennek megfelelően advent harmadik vasárnapján gyújtjuk meg a rózsaszín gyertyát. Az első ünnepélyes gyertyagyújtásnak van egy szertartása is, ez rendszerint előeste, a Vigílián

szokott megtörténni, amikor a templom teljes sötétségben van és egy gyertyagyújtási ének keretében gyújtjuk meg a gyertyákat. Az ének felszólít bennünket a készületre.

A roráték

Az adventi időszak különlegessége a hajnali, vagyis rorate szentmisék. A roráték hagyománya a 7. századra nyúlik vissza, amikor a karácsony előtti kilencedik naptól kezdve a hajnali szentmisén énekelték a gregorián énekeket. Később, a középkorban alakult ki a négyhetes forma. A vatikáni zsinaton az 1960-as évek közepén kapják meg a rorate misék a saját miseszövegüket. De miért hívjuk a hajnali miséket rorate szentmisének? Ez is a kezdő énekből kapta az elnevezését, mely így hangzik latinul: *Rorate caeli desuper, et nubes pluant justum*, azaz „*Harmatozzatok magasságos egek és a felhők hozzák az igazat!*”. Izajás próféta jövendöléséről van szó, melynek szövege gyakran előkerül az adventi énekekben. A rorate miséket még pirkadat előtt kezdjük, ezért is hívjuk hajnali misének. A Messiásvárásnak és a Mária-tiszteletnek a nép által kedvelt megnyilvánulása ez. Máriával együtt várjuk az ő fiának születését. Még egy különlegessége van a rorate szentmiséknek és minden adventi misének: nem éneklünk benne dicsőséget. Ezért is visszafogottabb liturgia, hogy majd karácsonykor az angyalok karával együtt énekeljük: „Dicsőség a magasságban Istennek”. Másban nem is különbözik a rorate szentmise a többi hétköznapi misétől. Ugyanakkor különleges hangulata van és sokak tapasztalata, hogy az a napjuk egészen más, amit hajnali misével kezdtek.

Magyarországon nagy hagyománya van a rorátéknak, hiszen Szűz Mária országa lévén mélyen gyökerezik lelkünkben a Mária-tisztelet. Érdekesség, hogy a környező országokban van még jelen a rorate szentmise, de pl. Nyugat-Európában általában nincs.

(Forrás: <https://777blog.hu/2022/11/30/adventi-kisokos-fabry-kornel-atyaval/>)